

Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului

Agenția de
Dezvoltare Regională
Nord

Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului

Agenția de
Dezvoltare Regională
Nord

Programul Operațional Regional (POR) Nord 2021-2023

ADR Nord | 16.02.2021

Conceptul POR Nord

Programul Operațional Regional este principalul document de programare la nivel regional care asigură corespondența dintre Strategia Națională de Dezvoltare Regională și intervențiile programate la nivel de regiune. Documentul transpune la nivel regional obiectivele SNDR, specificând mijloacele de intervenție și prioritățile pe termen mediu în dependență de necesitățile de dezvoltare și problemelor la nivel regional.

Orizontul de programare al Programului Operațional Regional este de 3 ani.

Procesul de elaborare a POR Nord 2021-2023

- 1) Analiza situației socio-economice a RDN. Prioritizarea problemelor cheie la nivel de regiune
- 2) Definirea cadrului strategic. Formularea obiectivelor și măsurilor pentru dezvoltarea regiunii. Indicatori de impact. Indicatori de rezultat. Ținte
- 3) Elaborarea Planului de Implementare a POR

Structura POR Nord 2021-2023

1. Partea descriptivă

- a) Introducere
- b) Analiza situației
- c) Obiective de dezvoltare regională
- d) Impact
- e) Riscuri de implementare
- f) Autorități/instituții responsabile
- g) Proceduri de raportare

2. Planul de implementare

- a) Obiective specifice
- b) Acțiuni/proiecte
- c) Perioada de implementare
- d) Costuri estimative de implementare
- e) Sursa de finanțare
- f) Cofinanțarea
- g) Responsabil
- h) Indicatori de monitorizare

Plan de acțiuni pentru elaborarea POR Nord

- 1) Definitivarea primului draft al POR Nord: **12.04-19.04.2021**
- 2) Consultările publice ale POR Nord: **19.04-07.05.2021**
- 3) Avizarea POR de către MADRM: **10.05-14.05.2021**
- 4) Aprobarea POR de către CRD Nord: **17.05-28.05.2021**

Discrepanțe dintre mun. Chișinău și restul țării

Conform datelor oficiale, la începutul anului 2019, mun. Chișinău a dominat în mod absolut majoritatea indicatorilor de dezvoltare a Republicii Moldova, concentrând:

- Circa 67% din volumul investițiilor capitale, inclusiv peste 70% din totalul investițiilor finanțate din Bugetul de Stat.
- Circa 63% din toți agenții economici din țară și peste 72% din totalul cifrei de afaceri.
- Peste 70% din volumul construcțiilor, inclusiv peste 80% din construcția locativă nouă.
- Circa 50% din numărul total de locuri de muncă existente în economia formală.

Discrepanțe în dezvoltarea regiunilor

Evoluția dezvoltării socio-economice a regiunilor nu este uniformă. În acest sens, se observă tendința de creștere a diferențelor și decalajelor între două grupuri de regiuni:

- Cu performanțe peste media națională**: RD Centru și RD UTA Găgăuzia.
- Cu performanțe sub media națională**: RD Sud și Nord.

Indicelui de Deprivare a Ariilor Mici pentru anul 2019 (IDAM), RDN - cea mai subdezvoltată regiune la nivel de țară.

- Domeniul agricol și educațional (locul II),
- Domeniul financiar-bugetar și economic (locul III),
- Situația demografică, socială, în sănătate și infrastructura locală (drumuri, rețea de apă și canalizare, conducte de gaze naturale, comunicații) (locul V – ultimul loc).

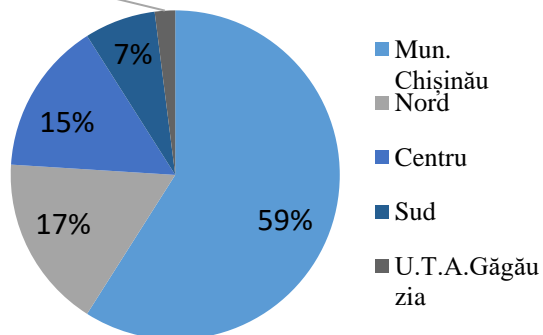
Structura analizei situației RD Nord

1. Dinamica regiunii în context national
2. Dezvoltarea centrelor urbane
3. Dezvoltarea provocarilor și oportunitatilor de relansare economică a regiunii
4. Dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare de baza în regiune și dupa medii urban-rural
5. Dezvoltarea interacțiunii urban-rural
6. Discrepanțe intra-regionale

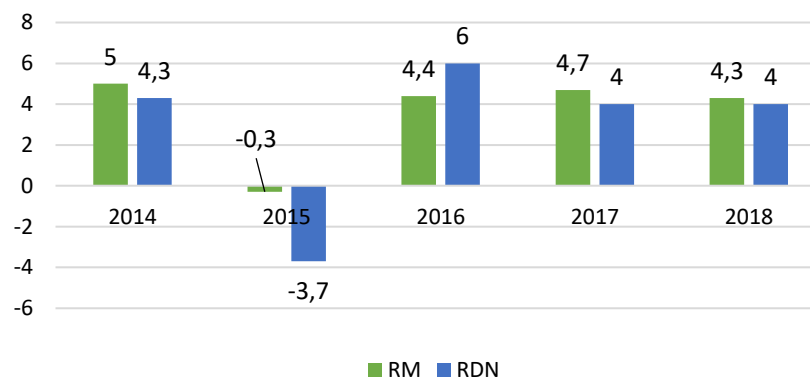

Dinamica regiunii în context national (1)

2% Contribuția regiunilor de dezvoltare
la formarea PIBR, 2018

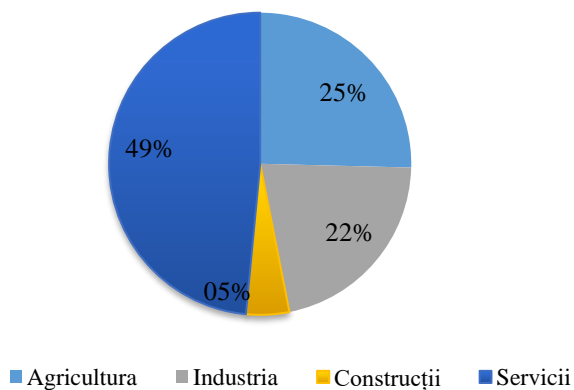

Variația reală a PIB, %

Structura VABR pe sectoare de activitate în RDN, %

2018

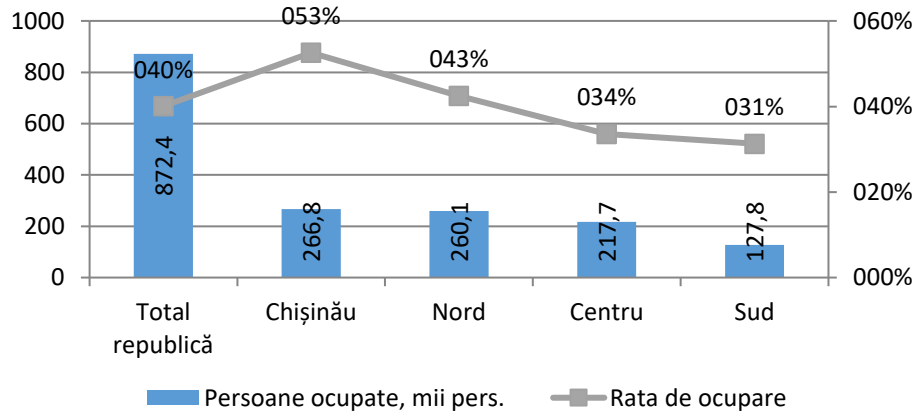

Creștere medie anuală - 8,7%, termeni nominali

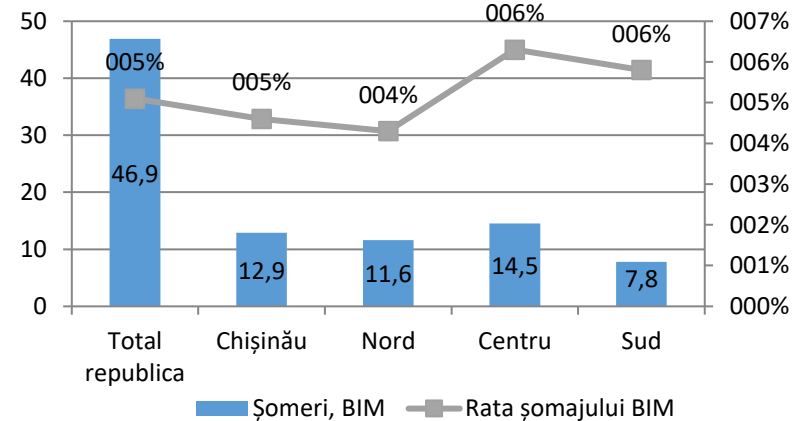
Dinamica regiunii în context national (2)

RDN își păstrează stabilitatea principalilor *indicatori macroeconomici* în ultimii ani.

Populația ocupată și rata de ocupare pe regiuni de dezvoltare, 2019

Nivelul șomajului pe regiuni de dezvoltare, 2019

Dinamica regiunii în context național (2)

Analiza situației socio-economice a regiunii în baza *indicatorilor de context primar*, demonstrează, că RDN în mare parte se situează sub media națională (2010-2019)

Evoluția și ponderea RDN în principalii indicatori de dezvoltare 2010 – 2019

Indicatori	Rata de creștere, 2019/2010, %		Ponderea RDN la nivel național, %		
	RM	RDN	2010	2019	Evoluția pe perioade (Δ în puncte procentuale)
Populație prezentă	-2,9	-5,1	28,1	27,4	-0,7
Număr de agenți economici	+21,4	+28,4	12,2	12,8	+0,6
Cifra de afaceri a agenților economici	+124,2	+100	12,4	11,0	-1,4
Număr de salariați	+24,2	+13	22,4	20,4	-2,0
Volumul investițiilor capitale (din toate sursele)	+126,4	+102	12,4	11,4	-1,0
Volumul producției industriale (livrate)	+106,4	+115	20,7	21,6	+0,9

Dezvoltarea centrelor urbane

- ❑ **Centre urbane** – 20, dintre care 3 municipii: (1 municipiu de rang 1: municipiul Bălți; 2 municipii de rangul 2: Edineț, Soroca).
- ❑ **Grad de urbanizare** – 37% (sub nivelul național, 43%)
- ❑ **Creștere (2010-2019)** – 0,34% (creștere datorată, în mare parte, atracției pe care o exercită municipiul Bălți în regiune)

Provocări:

1. Existența unui decalaj demografic și economic foarte mare dintre primul (mun. Chișinău) și cel de-al doilea (mun. Bălți), ceea ce subminează foarte mult perspectivele de dezvoltare policentrică a teritoriului național.
2. Lipsa unor orașe terțiare dinamice de mărime medie, care ar funcționa ca poli de creștere regională (mun. Edineț, Soroca). În prezent, municipiile Edineț și Soroca, au un nivel de dezvoltare socio-economică nesatisfăcător, ceea ce le inhibă potențialul de a acționa ca poli de creștere regională.
3. O altă provocare a regiunii în domeniul dezvoltării urbane ține de orașele mici (în RDN se regăsesc 17 orașe mici), care în majoritatea lor nu îndeplinesc criterii minimale pentru categoria în care sunt încadrate. Ele și-au erodat puternic funcțiile urbanistice și economice, ca urmare a unui proces prelungit de declin demografic, dezindustrializare a economiilor locale și ruralizare a stilului de viață. Majoritatea a orașelor mici din țară continuă să se confrunte cu probleme esențiale de dezvoltare, mizând în cea mai mare parte pe asistența financiară din partea autorităților publice centrale și partenerilor de dezvoltare.

Dezvoltarea provocărilor și oportunităților de relansare economică a regiunii (1)

Provocare - orientarea concentrării asupra activităților cu valoare adăugată mai mare

Infrastructura de suport pentru activitățile de cercetare și dezvoltare tehnologică

- ❑ *Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți*, acreditată în calitate de organizație din sfera științei și inovării cu toate drepturile aferente pentru a realiza activități de cercetare, inovare și transfer tehnologic. Un aport considerabil în dezvoltarea domeniului cercetare și inovare îl are și *Filiala Academiei de Științe din Moldova la Bălți*.
- ❑ *Institut de Cercetări pentru Culturile de Cîmp ”Selecția”* care are ca domeniu de activitate selectarea, producerea semințelor ameliorate și tehnologii de cultivare a cerealelor, culturilor furajere, sfeclii de zahăr și floarea soarelui.
- ❑ Structurile de suport pentru afaceri 3 zone economice libere, 3 parcuri industriale, 3 incubatoare de afaceri, care oferă toată infrastructura necesară desfășurării activităților de producție.
- ❑ Centru de inovare și transfer tehnologic va asigura un spațiu de colaborare între universitate, organizații de cercetare și întreprinderi – inițiativă pentru următorii ani

Dezvoltarea provocărilor și oportunităților de relansare economică a regiunii (2)

Mediul de afaceri bine dezvoltat. Crește rolul IMM în regiune – 98,6%; contribuie cu 61% la ocuparea forței de muncă și cu 48% valoarea totală a venitului din vânzări din economia regiunii.

Principalele puncte slabe ale sectorului IMM-urilor sunt:

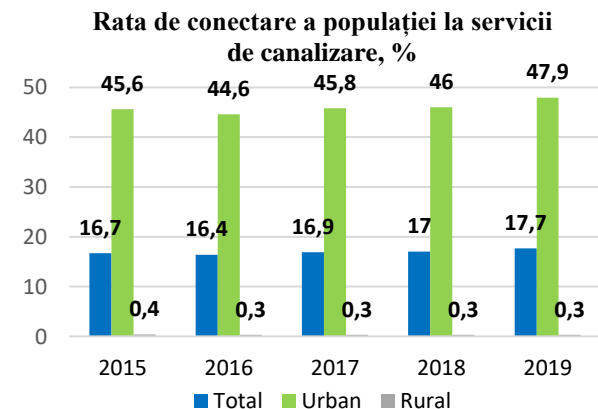
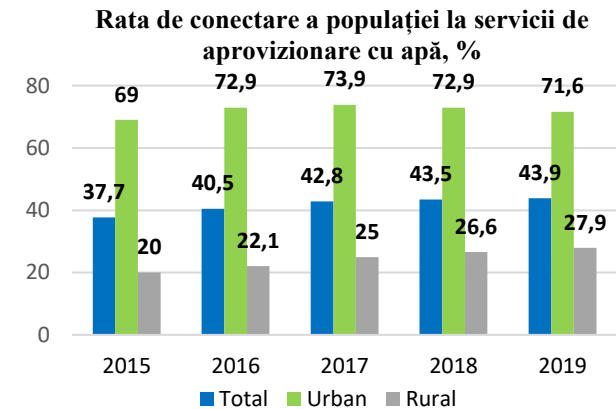
- ❑ Grad redus de cultură antreprenorială reflectat prin densitatea relativ redusă a afacerilor în regiune, poziționându-se pe locu IV în ierarhia națională cu 7,37 IMM/1000 locuitori, valoare situată sub 50% din media națională.
- ❑ Structura sectorială a activității întreprinderilor. Comerțul rămâne domeniul cel mai ușor de abordat pentru agenții economici care vor să își deschidă o afacere și rămâne prevalent cu o pondere de 37%, în timp ce procentul întreprinzătorilor care urmăresc să desfășoare o activitate productivă în industrie se menține la cote scăzute în ultimii ani (9%).
- ❑ Există un număr limitat de sectoare economice puternice cu impact asupra competitivității economiei regionale (activități cu potențial de inovare). În ceea ce privește evoluția viitoare a sectoarelor, accentul ar trebui să fie pus mai puțin pe comerț și mai mult pe dezvoltarea serviciilor moderne, bazate pe cunoaștere - fiind domenii cu aport sporit de valoare adăugată brută.
- ❑ Performanța științifică și legăturile dintre mediul universitar și mediul de afaceri continuă să fie slabe.

Dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare de bază în regiune, inclusiv în profil teritorial și după medii urban-rural (1)

Conform datelor BNS, în anul 2019, populația deservită de sistemul public de alimentare cu apă a fost de 427,6 mii persoane, reprezentând 43,9% din populația RDN, practic de 2 ori sub media națională (81,8%). Se remarcă o creștere a acestei ponderi cu 6,2 puncte procentuale față de anul 2015. În mediul urban acest indicator atinge 71,6%, pe când în mediul rural rata de conectare a populației la sistemul de alimentare cu apă constituie doar 27,9%.

Nivelul de dezvoltare al sistemului de canalizare în RDN este mai redus decât al sistemului de aprovizionare cu apă și necesită investiții substanțiale pentru extinderea rețelelor de colectare, reabilitarea stațiilor de pompare a apelor uzate, precum și a stațiilor de epurare. În anul 2019 doar 172,6 mii persoane sau 17,7% din populația regiunii era conectată la sisteme de canalizare, fiind sub nivelul național (29,3%). Pe medii de reședință 47,9% din populația urbană și doar 0,3% din populația rurală au fost conectate la sisteme de canalizare. Față de anul 2015 acest indicator înregistrează o creștere cu 1,0 puncte procentuale.

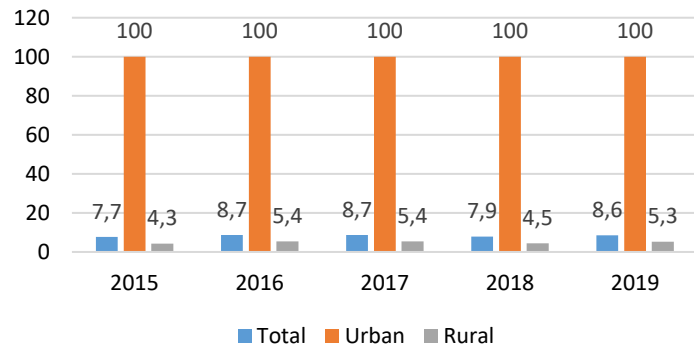

Dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare de bază în regiune, inclusiv în profil teritorial și după medii urban-rural (2)

Rata de acoperire a localităților cu servicii de gestionare a deșeurilor menajere solide, %

Gradul de acoperire a localităților cu servicii de salubritate în anul 2019 a constituit doar 8,6%, înregistrând o creștere nesemnificativă față de anul 2015 cu 0,9 puncte procentuale. Totodată, situația variază considerabil de la zonele urbane la cele rurale. Dacă localitățile urbane au o rată de acoperire de 100%, în mediul rural cifra este aproximativ de 20 ori mai mică (5,3%).

În conformitate cu Indicele deprivării de infrastructură la nivel de raioane cele mai deprivate raioane de infrastructură se regăsesc în Dondușeni, Ocnița, Soroca, Glodeni. Cel mai puțin deprivat este municipiul Bălți.

Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului

Agenția de
Dezvoltare Regională
Nord

Mulțumim pentru atenție!